

Enligt sändlista

BILDANDE AV *Skulebergets naturreservat*

Objektnummer	2000506
Län	Västernorrland
Kommun	Kramfors
Socken	Vibyggerå
Fastighet	Vibyggerå-Berg 1:14 del av Vibyggerå-Berg 23:4 Skuleberget 2:2 Skuleberget 2:3 del av Norrgällsta 1:3 del av Norrgällsta 2:4 del av Norrgällsta 3:10 del av Norrgällsta 4:3 del av Norrgällsta 4:5 del av Norrgällsta 4:7 Vibyggerå-Berg S:2 (vägsamf.)
Markägare	Staten genom Naturvårdsverket samt privata.
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Cirka 1 km nordost om Docksta samhälle.
Mittpunkt	x: 669015,4 y: 6998323 (SWEREF 99)
Areal [hektar]	224,3
Prod skogsmark [ha]	129,0
Naturtyper [ha]	Impediment 85,6 Lövblandad barrskog 31,3 Lövskog 30,6 Tallskog 24,6 Granskog 23 Barrblandskog 12 Ungskog inklusive hygge 6,8 Exploaterad mark 5,2 Jordbruksmark 4,9 Lövsumpskog 0,4

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad kartor, bilaga 1, som naturreservat. Beslutet innebär en revidering av naturreservatet med samma namn från 1969 och 1974.

För att trygga ändamålet med naturreservatet och ge det en ändamålsenlig utformning och förvaltning förordnar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att de föreskrifter och den förvaltningsinriktning som framgår av detta beslut ska gälla beträffande reservatet.

När detta beslut vunnit laga kraft i alla delar upphör tidigare beslutshandlingar från 1969-02-26 (dnr IIR-10-63) och 1974-12-20 (dnr 11.121-4870-74, inkl skötselplan), att gälla och ersätts av detta beslut.

Detta beslut innebär följande förändringar gentemot tidigare beslut (se vidare länsstyrelsens bedömning):

- Reservatets utbredning förändras med en exkludering av 0,9 hektar odlingsmark i nordvästra hörnet och 4,4 hektar skogsmark och nöjesanläggning i östra kanten. Totalt upphävs 5,3 hektar av det hittillsvarande reservatet med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken. Samtidigt utökas reservatet med 4 hektar där naturum är beläget.
- Skogsbruk förbjuds inom huvuddelen av reservatet samtidigt som tillståndsplikten hävs för skogsbruk i de nedre delarna av bergets västsluttning, med stöd av 7 kap. 5§ samt 7 kap. 7§ miljöbalken.
- Tidigare föreskrifter avseende pågående markanvändnings påverkan på mark och vatten lättas i delar av reservatet, med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken.
- Tidigare föreskrifter avseende olika förbud gentemot allmänheten lättas i delar av reservatet, med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

SYFTE

Reservatet syftar till att bevara en mäktig landskapsbild i det ångermanländska brantkustområdet Höga Kusten, samt att bevara ett område av stort vetenskapligt, särskilt kvartärgeologiskt och växtgeografiskt, värde. Berget utgör ett karaktäristiskt landmärke med stort symbolvärde och dess siluett ska bibehållas.

Syftet innebär att bevara och att åskådliggöra värdefulla geologiska bildningar och

naturmiljöer som skapats genom geologiska processer, såsom kalotterna på berget ovan världens högsta kustlinje. Syftet är också att bevara biologisk mångfald i form av bland annat sydväxtbergssfloran i branterna. Målet är att bevara den i delar lövträdsrika barrnatskogsmiljö som finns i framför allt den östra delen av reservatet, liksom naturskog på hållmark uppe på berget. De strukturer, såsom döda stående och liggande löv- och barrträd, som är kännetecknande för naturligt fungerande skogsekosystem ska bevaras och få utvecklas.

För att gynna hassel, ädellövträd och andra lövträd bör skötselåtgärder i form av uttag och ringbarkningar av barrträd genomföras i begränsade delar av området. För större delen av reservatet ska naturmiljöerna få utvecklas fritt under naturliga processer.

Syftet är även att området ska vara attraktivt för friluftsliv samt en informationsplats för världsarvet Höga Kusten som lockar till vidare utflykter i Höga Kusten-området. Det ska finnas goda möjligheter för besökare att se och uppleva reservatets olika naturmiljöer och arter samt kvartärgeologiska bildningar.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad (även till- eller ombyggnad), mast, brygga eller annan anläggning på mark eller i vatten. Tillstånd kan sökas för delområde 1 och 5. Tillstånd kan också sökas inom det på beslutskarta bilaga 1B gulmarkerade toppområdet enligt villkor som anges nedan. Det är tillåtet att uppföra jaktorn inom delområde 4 och 5A.
- 2 bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, muddra, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark, bottnar, vattenmiljöer och block. Tillstånd kan sökas för delområde 1 och 5. Inom delområde 5B kan dock inget tillstånd ges för annat än högst marginell påverkan på fast berg eller jordlager. Förbudet ska inte hindra markberedning för skogsbruksändamål i delområde 4.
- 3 avverka, fälla eller skada växande eller döda träd, upparbeta vindfällan eller utföra annan skogsvårdsåtgärd. Tillstånd kan sökas för delområde 5A. Föreskriften gäller inte i delområde 1 och 4.
- 4 anlägga väg, stig eller spång. Tillstånd kan sökas för delområde 4 och 5. Föreskriften gäller inte i delområde 1.
- 5 anlägga luft-, vatten- eller markledning. Tillstånd kan sökas för delområde 2, 4, 5 och 6. Föreskriften gäller inte i delområde 1.
- 6 anlägga stängsel eller hägnad. Tillstånd kan sökas för delområde 4. Föreskriften gäller inte i delområde 1 samt 5.
- 7 dika, dikesrensa eller dämna. Tillstånd kan sökas för delområde 4 och 5A. Föreskriften gäller inte i delområde 1.

- 8 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödningsämnen. Tillstånd kan sökas för delområde 5A. Tillstånd för kalkning av vatten kan sökas för delområde 6. Föreskriften gäller inte i delområde 1.
- 9 inplantera djur, växter eller andra organismer. Denna föreskrift gäller dock inte utsättning av fisk, utan dylik verksamhet regleras i förordning 1994:1716. Föreskriften gäller inte i delområde 1. Förbudet gäller inte sådd och plantering av inhemska trädslag såsom gran och svensk tall i delområde 4 och 5A.
- 10 framföra motordrivna fordon eller cykel annat än på väg för fordonstrafik. Förbudet gäller ej uttransport av fällda älgar, björnar och annat högvilt, varvid risken för skador på mark och vegetation ska minimeras. Undantag för cykel gäller även på downhillbanan, se beslutskarta, bilaga 1A. Föreskriften gäller inte i delområde 1, 4 och 5.
- 11 upplåta mark för militär övningsverksamhet.
- 12 jaga i delområde 1, 2, 5B och 6, på statens mark inom delområde 3 samt inom området kring toppen på fastigheterna Norrgällsta 3:10 och 4:3, se beslutskarta, bilaga 1A.
- 13 medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur. Undantag gäller för hund vid den jakt som får bedrivas i reservatet.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap. 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informationstavlor.
- 3 anläggning av parkeringar inom delområde 1 och 2C samt trafikrastplats inom delområde 1.
- 4 anläggning och underhåll av stigar samt därtill hörande säkerhetsanordningar.
- 5 anläggning och underhåll av rastplats, raststuga, vindskydd, utsiktsplattform eller liknande besöksanordningar.
- 6 anläggning och underhåll av förråd samt erforderliga anläggningar för reservatsförvaltningen inom delområde 1 och 2.
- 7 uppsättning och underhåll av hägnader. Föreskriften gäller inte i delområde 4.
- 8 årlig slåtter eller bete samt därtill hörande röjning av träd, inklusive vindfällen, och buskar inom delområde 1 och 2.
- 9 ringbarkning, fällning och uttag av barrträd för att gynna lövträd inom delområde 1 och 2 samt ringbarkning och fällning för att gynna befintliga förekomster av hassel och ädellövträd inom delområde 3.
- 10 undersökningar av mark, vatten, vegetation och djurliv samt markering av därtill hörande ytor inklusive insamling av förevisningsexemplar inom ramen för naturums naturvägledningsverksamhet.

- 11 utsiktsröjning av enskilda träd i anslutning till led, rastplats eller annan anläggning för besökare inom delområde 3, samt röjning av utsiktsgator inom delområde 1, 2 och 6.
- 12 borttagande av för regionen främmande trädslag och andra främmande arter såsom exempelvis lupiner.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 insamla eller gräva upp mossor, kärlväxter, svampar eller lavar med undantag för plockning av bär och icke fridlysta marklevande mat- och färgsvampar.
- 2 insamla eller föra bort ryggradslösa djur.
- 3 tälta.
- 4 framföra motordrivet fordon eller cykel, annat än på väg för motorfordonstrafik. Cykel får även framföras på downhillbanan och i skidbacken (delområde 5), se beslutskarta bilaga 1A.
- 5 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
- 6 genom grävning eller på annat sätt skada mark, block och vattenmiljöer.
- 7 klättra i boträd, närgånget fotografera eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet.
- 8 medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur.
- 9 göra upp eld annat än på anvisade platser för eldning.
- 10 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, stängsel, ledning, mast, eller torn.
- 11 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift eller annan markering annat än på anvisad plats.
- 12 genomföra tävlingar, lägerverksamhet eller andra arrangemang utan länsstyrelsens tillstånd

Föreskrifterna C 1-4 gäller inte i delområde 4 och 5A.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och drift av befintliga vägar, byggnader, ramper, utsiktsplattformar, ledningar och klätterleder. Träd som har fallit, eller hotar att falla, över väg eller ovan nämnd anordning får kapas och ska lämnas i reservatet.

Inom delområde 5 ska föreskrifterna inte hindra drift och underhåll av befintlig slalombacke med tillhörande linbana. Detta inkluderar saltning av pist, röjning av buskar eller gräsartad vegetation, liksom fällning av träd som hotar falla in över backe eller lift, inklusive hotande träd som är rotade utanför delområde 5. Fällda träd ska lämnas i reservatet.

Driftansvarig för skidanläggningen har också rätt att skylta inom delområde 5.

Observera att i de delar av reservatet som är undantagna i föreskrift 9 (delområde 1, 4 och 5A) gäller terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Vid eventuell tillståndsgivning måste beaktas att delar av delområde 1 omfattas av vägplan samt att delar av delområde 1 och 2 omfattas av en detaljplan.

Inom den del av toppområdet som har gulmarkerats på beslutskartan (bilaga 1B) kan länsstyrelsen ge tillstånd för anläggningar som syftar till att utveckla besökares möjligheter att uppleva naturreservatet. Sådant tillstånd ska inte ges som innebär annat än högst marginell påverkan på fast berg. Vidare ska naturvärdesträd, samt karaktärstallar på hållmark, inte fällas annat än i enstaka undantagsfall. Även fällning av övriga träd ska begränsas till ett minimum inom toppområdet. Märk väl att det gulmarkerade toppområdet ligger i sin helhet utanför kalotten, det vill säga nedan högsta kustlinjen. Tillstånd och avtal ska regleras när och hur uppförda anläggningar eventuellt ska tas bort.

All reservatsförvaltning, tillståndsgivning och dispensprövning har att beakta att anläggningars färg, form och utförande i övrigt inte ändrar bergets siluett och övriga karaktär. Sålunda ska anläggningar vanligen inte vara högre än omgivande träd, och berg och jordlager inte påverkas på sådant sätt att intrycket av berget påverkas (jämför syfte ovan samt länsstyrelsens bedömning nedan).

Föreskrifterna C7 och A12 ska inte hindra ringmärkning av fågel i enlighet med övrigt regelverk.

Tillstånd enligt föreskrift C12 kan innebära att undantag ges från flera föreskrifter. För verksamheten gäller att eventuell åverkan inte annat än alldeles obetydligt får påverka de värden som reservatet syftar till att bevara.

Länsstyrelsen kan ge tillstånd för vetenskapliga undersökningar som innebär någon form av markering, fällfångst eller annan åverkan, exempelvis provtagning av jordlager eller berggrund, under förutsättning att denna åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara. Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. Vidare ska föreskrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförordningen (2007:845).

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplanen.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Skuleberget utgör ett viktigt landmärke i det ångermanländska landskapet genom sin dramatiska profil och iögonfallande läge vid kanten av den vida Skuleskogen och intill Europaväg 4. Ett slående belägg för bergets tidiga ryktbarhet är att det finns omnämnt på Olaus Magnus "Carta marina" över Skandinavien från 1539.

Skulebergets naturreservat är ett värdefullt område ur flera perspektiv. Förutom höga biologiska värden finns här också betydande kvartärgeologiska och sociala värden. Berget utgör en del av en mäktig landskapsbild och är genom sin egenskap av kalottberg ett påtagligt exempel på den landhöjning som gjort Höga Kusten till världsarv. Skuleberget är ett av landets mest uppmärksammade sydväxtberg med anledning av sina höga botaniska, särskilt växtgeografiska värden. Reservatet innehåller också flera olika naturtyper med höga värden, exempelvis gammal hållmarkstallskog, lövrik äldre blandskog, produktiv äldre barrskog samt ängsmark.

Kalottberget Skuleberget är ett påtagligt exempel på den landhöjning som gjort Höga Kusten till världsarv. För 10 500 år sedan var berget en ö på nio meter över dåtidens hav. Den första stranden som bildades där utgör dagens högsta marina gräns i världen, den högsta kustlinjen (HK), 286 möh. Bergets högsta topp når idag 295 möh. och utgjorde en av de yttersta kobbarna i forntidens skärgård.

Toppen av Skuleberget, själva kalotten, har ett moräntäcke. Därunder finns en kalspolad zon som bildades då berget var en liten ö. Den södra delen av kalotten, där toppstugan med linbanestationen står, har ett mycket exponerat läge med branta bergssidor mot öster och söder. Den norra, orörda sidan av kalotten är mer flack. Svallningsgränsen varierar runt kalotten mellan 285,5 till 289,2 meter över havet. Den högsta kustlinjen har bestämts till 286 möh.

Den totala nedpressningen av landet har beräknats till drygt 800 m. När inlandsisen försvann från Höga Kusten hade landet redan hunnit höjas ca 500 m och fram till idag har landet höjt sig ytterligare 286 m. I början var landhöjningshastigheten 10-15 cm per år. Nuvarande landhöjningshastighet i området är cirka 8 mm per år och den fortsätter avta successivt. Det betyder att det kommer att dröja ytterligare flera tusen år innan den landhöjning som orsakats av inlandsisen är avslutad.

Berggrunden består till stora delar av nordingrågranit, förutom i områdets västra halva där det istället är granitblandad gabbro. I reservatet finns två urbergsgrottor som bildats genom frostsprängning i sprickor i berget och vågerosion mot berget. Den mest kända grottan är den som finns mitt i bergets östbrant, ett av namnen på denna är Kungsgrottan. Den andra grottan ligger på Litoberget och kallas för Trollstugan.

Skuleberget är ett av landets mest uppmärksammade sydväxtberg. Framför allt östra sidans bergfot och rasbrant, som har ett skyddat läge, hyser arter av speciellt botaniskt intresse. Här är de klimatiska betingelserna ovanligt gynnsamma för denna breddgrad. Under sommaren råder nästan drivhusvärme närmast klipporna. Vattenförande sprickor, liksom en aning kalk i berggrunden, gynnar växtligheten ytterligare. Här växer bland annat bestånd av lönn och en av de nordligare vilda förekomsterna i Sverige av hassel och lind. Intressanta

örter är bland annat dvärghäxört, trolldruva, olvon, svartbräken, gaffelbräken och skuggviol. Totalt har över 300 växtarter noterats i reservatet.

Skogen på toppens kalott utgörs av en gammal barrblandskog med gott om träd över 200 år. Från högsta kustlinjen och ner i östbranten varvas talldominerade hållmarksimpediment med mer produktiv äldre grandominerad skog i fuktiga svackor. I östsluttningen nedanför branten finns på stora delar en äldre varierad blandskog med gran, björk, asp, tall, rönn, al, sälg och ett sparsamt inslag av ädellöv, främst i form av lönn. Lövinslaget varierar mellan 40 och 70 procent, förutom i partier som helt domineras av gran. Skogen är här bitvis naturskogsartad med äldsta träd mellan 120 och 170 år. På torra och blockiga partier dominerar lövträd, främst björk och asp, medan graninslaget blir högre på fuktiga och högproduktiva partier. Död ved finns i måttlig mängd, främst som torrakor och lågor av gran.

Området Prästgrubborna vid Skulebergets östra fot har nyttjats under lång tid. På kartor från 1817 kan man se att slåttermark täckte mer än 7 hektar på ömse sidor Veån. Senare övergick cirka 2 hektar till att brukas som åker. Marken brukades aktivt en bit in på 1950-talet och har därefter betats extensivt av nötdjur och får. Idag finns det en intressant torrängsflora med arter som exempelvis backnejlika och slåtterfibbla i slänten öster om gamla Norrstigen.

Veån som rinner igenom reservatets östra del är ett viktigt reproduktionsområde för havsöring. I vattendraget finns också stationär öring, stensimpa och flodnejonöga (den senare nedströms reservatet).

Skuleberget är känt för sin sägenomspunna grotta i östbranten, 65 m söder om toppen. Många är de historier om skulerövarna som sas hålla till i grottan. Carl von Linné passerade här år 1732 under sin lappländska resa och beskrev sina upplevelser vid Skuleberget så här: "Vi klöf up för klipporna, kröp, hasade, drog oss fram, vi tog tag i en av buskarna eller småstenarne med en hand, hvilket om han fallerat, som lätteligen ske kunnat, hade varit et actum de vita nostra (= slutet på vårt liv)." Även kung Karl XI besökte berget, men nådde aldrig fram till grottan och den bonde från trakten som var med som vägvisare menade att det berodde på att kungen helt enkelt blev rädd i den branta sluttningen. Karl XI's besök har givit grottan ett av sina namn, Kungsgrottan. Andra namn är Skulegrottan och Rövargrottan efter sägnens rövare som ska ha bebott grottan och plundrat handelsresande och bybor.

När inlandsisen helt dragit sig undan från Västernorrland för ungefär 10 000 år sedan kom också de första människorna - nomadiserande fångstmän som följde renens vandringsvägar. De äldsta lämningarna efter människor inom Vibyggerå är en mesolitisk stenåldersboplats, återfunnen på Skulebergets östsida, strax nedanför Kungsgrottan. Här har man påträffat både slagen och krossad kvarts, delar av minst två knackstenar, ett möjligt redskap av kvartsit samt en möjlig skrapa. Troligen har de lämnats av en rörlig jakt/fångstbefolkning. Genom strandlinjestudier bör boplatsen kunna dateras till 6 500 f Kr. Det finns indikationer på odling i Vibyggerå från den yngre stenåldern i form av ett begränsat, extensivt åkerbruk med viss bofasthet som visar att en jordbrukande befolkning sannolikt började att etableras redan vid den tiden. Utifrån placeringen av gravhögar intill gårdstunen under järnåldern kan man se att Vibyggerås medeltida (1000-1500 e Kr) befolkning av allt att döma är bofasta och ett jordbrukande folk. Docksta var under medeltiden den centrala byn i Vibyggerå, dess

gamla kyrka uppfördes troligen på 1200-talet. Innan den industriella revolutionen användes skogen till skogsbete och man tog ved och nyttovirke här. Påverkansgraden avtog snabbt med avståndet till bebyggelse.

På Litoberget finns en fågelfångstanläggning bestående av en U-formad stenrad. På krön eller höga avsatslägen på kalberg finner man ibland lämningar efter äldre fågeljakt i form av stenrader och små stenrösen. Man har observerat orrarnas beteende på spelplatser och byggt långa stenhägnader som genom att anpassas till terrängen fått fåglarna att passera öppningar där man placerat snaror. Metoden bygger på vetskapen om att fåglarna inte går över de utlagda hindren, utan följer stenraden tills de hittar en öppning att slinka igenom.

Längs bergets östbrant går den gamla Norrstigen, eller Kustlandsvägen som den också kallades. Vägen har funnits sedan 1200-talet. I anslutning till Norrstigen finns en halvmilstolpe i gjutjärn på ett postament (kallmurat fundament).

I nedre västslutningen av Skuleberget bedrivs skogsbruk och en stor del av skogsmarken har varit kalavverkad någon period under 1900-talet.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), dåvarande Skogshögskolan, anlade 1963 ett skogsodlingsförsök på en hektar stor yta i bergets östsluttning. Silvergran, gran, tall, vårtbjörk, gråal och sibirisk lärk planterades i provytor och syftet var att studera spontan rotröta på ståndort där rötangrepp kan förväntas. SLU har numera lämnat försöksytan.

Det har funnits två grustag i reservatet. Det ena låg på Litobergets sydvästsida och den andra under Skulebergets östhammare. Strax söder om Prästgrubborna har det funnits ett sandtag.

Skuleberget är ett mycket välbesökt friluftsområde med ett stort utbud av aktiviteter och området med naturum Höga Kusten utgör idag knutpunkten för besök i världsarvet. På bergets östsida ligger naturum, lättillgängliga stigar, klätterleder samt stig till grottan och Skulebergets topp. Höga Kustenleden passerar reservatet vid bergets östsida, just utanför naturum. Strax norr om reservatsgränsen finns ett festivalområde med friluftsscenen med Skulebergets östbrant som fond. På bergets västsida finns en skidanläggning med linbana, en toppstuga med restaurang samt en raststuga. Dessutom finns ett flertal stigar och rastplatser i reservatet.

Ärendets beredning

Skuleberget blev Västernorrlands sjunde naturreservat när det bildades 1969 med stöd av 7 § naturvårdslagen. Syftet var att skydda en mäktig landskapsbild och att bevara ett område av stort vetenskapligt, särskilt växtgeografiskt värde. 1974 utvidgades reservatet med mark norr och söder om nuvarande naturum, till att omfatta 226 hektar.

I november år 2000 beslutade FN-organet UNESCO:s världsarvskommitté att föra upp Höga Kusten på listan över världsarv. I och med detta beslut har områdets betydelse lyfts fram med ambitionen att utveckla Höga Kusten till en internationell turistdestination. En del i den Utvecklingsstrategi för Världsarvet Höga Kusten som togs fram 2004 var att

bygga upplevelsemuseum naturum Höga kusten vid Skulebergets fot, vilket invigdes 2007.

Den aktuella fastigheten för det nya naturumet, Vibyggerå-Berg 1:14, gränsade till den tidigare reservatsgränsen. Marken köptes av Naturvårdsverket i mars 2005. Mark som ägs av Naturvårdsverket bör vara naturreservat och därför ändras reservatets gräns till att innefatta den aktuella fastigheten fram till Europaväg 4 (se bilaga 1C).

Området Skule naturscen är belägen på, Prästgrubborna, överfördes från Naturvårdsverkets fastighet Skuleberget 2:2 till Docksta Bordtennisklubbs ägo 2009 i utbyte mot de två klätterlederna på bergets östkant. Fastigheten Skuleberget 2:4 utgår således ur reservatet.

Skulebergets naturreservat ligger inom Höga kustens riksintresseområde för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. I kommunens översiktsplan från 2013 redovisas reservatsområdet som särskilt avgränsat delområde inom riksintressena för naturvård och friluftsliv samt som naturreservat och plats med skidanläggning och klätterleder.

En ny detaljplan för del av reservatsområdet (Vibyggerå-Berg 1:14, Skuleberget 2:3 och del av 2:2, se bilaga 1D) vann laga kraft 26 april 2006. Syftet med planen var att möjliggöra bygget av naturum Höga Kusten, samt att ange ett möjligt nytt läge för övernattningsstugor. I planen anges vikten av att värna vattenkvaliteten i Veån när naturum och andra anläggningar uppförs. Planen anger vidare att den viktigaste miljöfrågan är buller från Europaväg 4, så att en dräglig arbetsmiljö erhålls i naturumet, liksom en lämplig inomhusmiljö för övernattnig i stugor. Planen anger bland annat att en trädridå mot motorvägen ger ett visst bullerskydd.

En vägplan för del av reservatet (delar av Skuleberget 2:2 samt Vibyggerå-Berg 1:14, se bilaga 1D) vann laga kraft 2016. Syftet med planen är att möjliggöra bygget av en rastplats för yrkes- och persontrafik i anslutning till Europaväg 4 vid naturum Höga Kusten och Skulebergets naturreservat.

Ett förslag till nytt beslut och skötselplan för Skulebergets naturreservat remissades under 2006. Vid remissbehandlingen 2006 inkom yttranden från Kramfors kommun, Skogsstyrelsen och Hans Hansson, ägare av fastighet Vibyggerå-Berg 23:4. Inga invändningar mot reservatets ombildande framfördes. Kramfors kommun ansåg att det inte bör råda förbud mot att uppföra byggnader inom detaljplaneområdet, att kommunen är tveksam till tillståndsplikt för kalkning, att skredrisken för Veåns nipor bör beaktas, samt att förbättringsåtgärder för slalombacken bör tillåtas. Hans Hansson poängterade vikten av att delägare till den samfälliga vägen, Vibyggerå-Berg GA:1, ska kunna färdas över statens mark på ett praktiskt vis.

Sedan 2006 har naturum uppförts och verksamheten i dess närområde utvecklats och utökats. Planer på en ny parkering och trafikvägplats samt förbättringar i utemiljön kring naturum har också uppkommit liksom ytterligare utvecklingsmöjligheter för tillgänglighet och friluftsliv i området på och kring Skuleberget. Ett långvarigt arbete har därför pågått för att jämka dessa intressen med reservatets syfte. Som ett led i det arbetet lät länsstyrelsen under 2012 Schibbye Landskap AB göra en analys av hur områdets landskapsbild bör bevaras. Utformningen av detta reservatsbeslut har i allt väsentligt gjorts i enlighet med resultaten av denna analys.

Under 2015 påbörjades diskussioner med de enskilda markägarna inom reservatet om revidering av reservatsbeslutet till att förändra det tillståndspliktiga skogsbruket till att omfatta skogsbruksförbud inom övre delen av reservatet samt att tillåta skogsbruk inom de nedre västra delarna. Denna förändring medförde att en värdering av marken inom de enskilt ägda skiftena beställdes och förhandlingar med de enskilda markägarna om ersättning påbörjades. Under 2016 har intrångsavtal upprättats med samtliga fastigheters lagfarna markägare utom en där intrångsavtal är under upprättande

En nytt förslag till beslut och skötselplan har remissats under 2017. Inför remissbehandlingen har information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

Vid remissbehandlingen har yttrande inkommit från Naturskyddsföreningen, SCA, Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten (HaV), Kramfors kommun, Sveriges Geologiska Undersökning (SGU), Docksta BTK, Vibygerå-Bergs samfällighetsförening, Siv Sundström, Trafikverket, E.ON och Jägareförbundet.

Naturskyddsföreningen, SCA, Skogsstyrelsen, HaV, Kramfors kommun, Trafikverket och E.ON har inget att erinra mot förslaget.

SGU framför synpunkter kring att Skulebergets geologiska värden bör tydliggöras än mer i syftesformulering, områdesbeskrivning samt i skötselplanen. SGU efterfrågar också en tydlighet kring tillståndsgivning vid provtagning av jordlager och berggrund av vetenskapliga skal, under förutsättning att denna åverkan inte annat an obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara.

Docksta BTK uttrycker att de är nöjda med revideringen av beslut och skötselplan men har frågor kring driften av slalombacken med avseende på blöta partier och möjlig dikning. De har också ytterligare information rörande förändringar i arrendeavtal.

Vägsamfällighetsföreningen har inte heller något att invända mot revideringen och förutsätter att samtliga gemensamhetsanläggningar och samfälligheter beskrivs rätt i beslut och skötselplan och att rättigheter till väg reds ut i lantmäteriförrättningen som pågår.

Siv Sundström tycker det är bra att festivalplatsen lyfts ur reservatet så den kan fortsätta utvecklas och att nya vandringsleder anläggs och föreskrifterna ger möjlighet till utveckling av området vid Toppstugan. Hon påpekar också att namnet Vedån och Vedåsand ändrat namn till Veån och Veåsand efter beslut av lantmäteriet.

Jägareförbundet undrar över möjligheterna till jakt vid eventuellt epizootiutbrott samt förekomst av invasiva djurarter.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har beaktat de vid remissförfarandena 2006 samt 2017 inkomna synpunkterna genom bearbetning av beslut och skötselplan, samt genom kontakter med dem som givit synpunkter, se nedan. SGUs synpunkter om att ytterligare tydliggöra de

geologiska värdena i reservatet har arbetats in i beslut och skötselplan. Tillåten skötsel i slalombacken och tillståndsgivning vid provtagning av berg och jordlager har tydliggjorts liksom vägrättigheterna i reservatet. Namn på ån är ändrat i texterna till Veån.

Det är angeläget att väglösningen för Vibyggerå-Berg ga:1 blir sådan att jord- och skogsbrukets behov säkerställs för delägare i vägen, så att dessa även fortsättningsvis kan färdas över statens mark på ett praktiskt vis. Trafikverket har i samband med byggnationerna av en ny rastplats vid naturum till lantmäteriet ansökt om en förrättning för att utreda och säkerställa rättigheterna för Vibyggerå-Berg ga:1 till utfart till allmän väg inom den fastställda vägplanen, se bilaga 1D samt skötselkarta C. Reservatsföreskrifterna hindrar inte sakägare att nyttja de vägar de har rätt i.

Kramfors kommun ställde sig vid remissen 2006 tveksam till tillståndsplikt för kalkning. Länsstyrelsen anser det vara av vikt att ha kunskap om vad som pågår i naturreservatet, och ser inga hinder mot att ett tillstånd gäller för flera år.

Skulebergets symbolvärde i det ångermanländska världsarvsområdet Höga Kusten grundar sig på bergets karaktäristiska siluett. Därvid är det framför allt den relief bergets hållmarksskog utgör mot himlen, framförallt delarna ovan 175 meter över havet (se beslutskarta, bilaga 1A), liksom den mycket branta ostsluttningen, som tillsammans bildar ett tydligt landmärke och fångar betraktarens uppmärksamhet. Bergets västsluttning är i de nedre delarna nedanför toppområdets hållmarker avsevärt flackare, och flyter samman med omgivande skogs- och jordbrukslandskap.

För att på ett bättre sätt än tidigare långsiktigt säkra denna siluett, är det motiverat att i enlighet med miljöbalken 7 kap. 5 § införa ett förbud mot tidigare tillståndsbelagt skogsbruk för bergets övre delar och ostsluttningen samt hållmarker i västsluttningen (delområde 3 och 5B), se § A3. De nedre delarna av västsluttningen (delområde 4 och 5A) är däremot inte avgörande för hur bergets siluett uppfattas, och det finns således ej behov av tillståndskrav för avverkning där. Därmed finns det skäl att i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 § upphäva detta tillståndskrav. Istället är det angeläget för bergets sammantagna karaktär att dessa nedre delar av västsluttningen fortsatt utgörs av skogsmark och att ingen direkt fysisk åverkan på berget görs.

I reservatsbesluten från 1969 och 1974 var det förbjudet att: "förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning", "spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt..", "anordna upplag", "utföra fyllning", "anlägga linbana", "uppföra byggnad eller ändra befintlig byggnad..." eller "uppföra stängsel". Vidare var det tillståndspliktigt att anlägga väg eller stig samt dra fram mark- eller luftledning. Dessa förbud bibehålls men lättas i delar av reservatet för att underlätta driften av naturum och därtill hörande tillgänglighetsanordningar i delområde 1 samt för att inte hindra det tillåtna skogsbruket i de nedre delarna av västsluttningen, dvs delområde 4 och 5. Vissa lättnader innebär att åtgärden är tillståndspliktig, andra att det tillåts inom ett specifikt delområde. En avvägning har således gjorts för att Skulebergets sammantagna karaktär ska fortsätta vara den välkända siluett den är och är i enlighet med det sätt på vilket området har nyttjats de senaste decennierna, inklusive de dispenser och tillstånd som länsstyrelsen givit för att möjliggöra utvecklingen av Skulebergets naturreservat och dess besöksvärden.

I nordvästra hörnet inom Norrgällsta 1:3 exkluderas 0,9 hektar odlingsmark som tidigare ingick i reservatet. I öster exkluderas 4,4 hektar skogsmark och nöjesanläggning (Skuleberget 2:4). Dessa två ytor har försumbar betydelse för bergets siluett och övriga karaktär, inklusive botaniska och faunistiska värden. Sålunda finns det i enlighet med miljöbalken 7 kap. 25 § inte motiv för att reglera markanvändning på dessa ytor, och därmed bedömer länsstyrelsen att det finns synnerliga skäl i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 § för att upphäva tidigare reservatsbeslut 1969-02-26 och 1974-12-20 med avseende på dessa två ytor.

Reservatet utvidgas i öster (området där naturum är beläget) med 4 hektar (fastigheterna Vibygerå-Berg 1:14 samt Skuleberget 2:3) med stöd av miljöbalken 7 kap. 5 §.

I det ursprungliga naturreservatet fanns förbud mot att göra upp eld, att tälta och att uppställa husvagn. Förbuden motiveras inte närmare i besluten från 1969 och 1974, och länsstyrelsens bedömning är att det ursprungliga syftet om att bevara en mäktig landskapsbild och ett område av stort vetenskapligt värde inte utgör grund för dylika totala förbud. Sålunda bedöms inte förbuden vara i överensstämmelse med miljöbalkens 7 kap. 5, 25 och 30 §§ om att föreskrifterna ska vara så omfattande att syftet med skyddet nås, men utan att innebära ett vidare intrång än så. Mot denna bakgrund upphäver länsstyrelsen dessa förbud och ersätter de med förbud mot att tälta annat än i delområde 4 och 5A samt elda annat än på anvisad plats, §§ C3 och C9.

Det ursprungliga reservatet hade också förbud mot att "på störande sätt utnyttja radio, grammofon, bandspelare och dylikt" samt att "döda, jaga, fånga eller skada vilda djur; taga eller skada ägg eller bo eller vidtaga annan åtgärd, som kan verka störande på djurlivet, exempelvis att från nära håll fotografera fågelbo, lya, gryt eller motsvarande". Förbuden ersätts med föreskrift C7 "klättra i botråd, närgånget fotografera eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet" samt §A12.

Sammantaget innebär förändringarna med stöd av miljöbalken 7 kap 5, 6, 7 och 30 §§ att det ursprungliga syftet på ett bättre sätt tillgodoses, genom en mer ändamålsenlig avgränsning och förvaltning.

Genom naturreservatsbildning undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för bevarande av ovan nämnda naturmiljöer, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras. Genom naturreservatsbeslutet ges förvaltande myndighet möjlighet att utföra de skötselåtgärder som krävs för att bevara dessa miljöer och ge besökare möjlighet att uppleva Skulebergets särart samt ta del av information om Höga Kusten.

I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en i dag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggat med nuvarande förvaltningsinriktning, skulle det kunna finnas skäl att utfärda en dispens som möjliggör åtgärder nödvändiga för arten. Sådan eventuell dispens bör motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 §, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålen "Levande skogar", "Ett rikt odlingslandskap", "Ett rikt växt- och djurliv" samt att ett formellt skydd är i enlighet med länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för områdesskydd på skogsmark i länet från december 2005. Sydväxtberg är också en av fem läns specifika prioriterade skogsmiljöer som pekas ut i den regionala strategin.

Vidare bedömer länsstyrelsen att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan, detaljplanen för delar av Vibyggerå-Berg 1:14, Skuleberget 2:3 och 2:2, vägplanen för delar av Vibyggerå-Berg 1:14 och Skuleberget 2:2 samt med hushållningsbestämmelserna i 3:e och 4:e kapitlet miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att bevara ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta att ombilda naturreservatet, samt att förordna om reviderade föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk i delar av området.

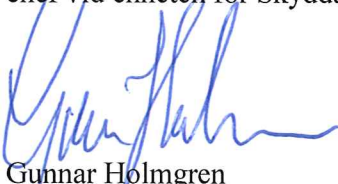
HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, Enheten för skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Kristin Lindström telefon 0611-349258, kristin.lindstrom@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Post- och Inrikes Tidningar, Nordsverige och Tidningen Ångermanland. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även Thomas Steinwall, planhandläggare, Linda Andersson, länsjurist, Pekka Bader, naturvårdshandläggare samt Torbjörn Engberg chef vid enheten för Skyddad natur, deltagit.

Gunnar Holmgren
landshövding

Kristin Lindström
naturvårdshandläggare

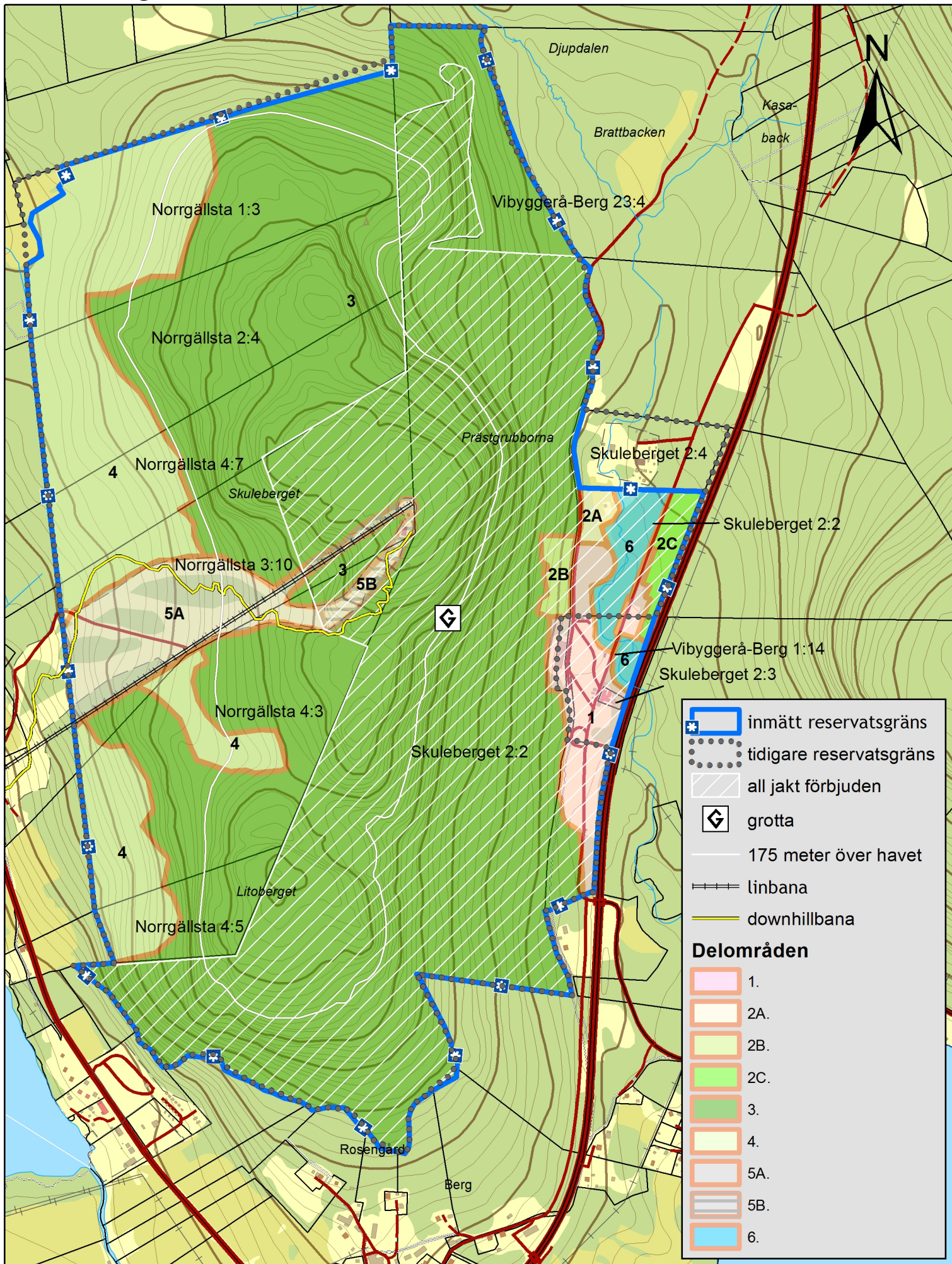
Bilagor

1a Beslutscharta

1b Beslutscharta detalj toppen

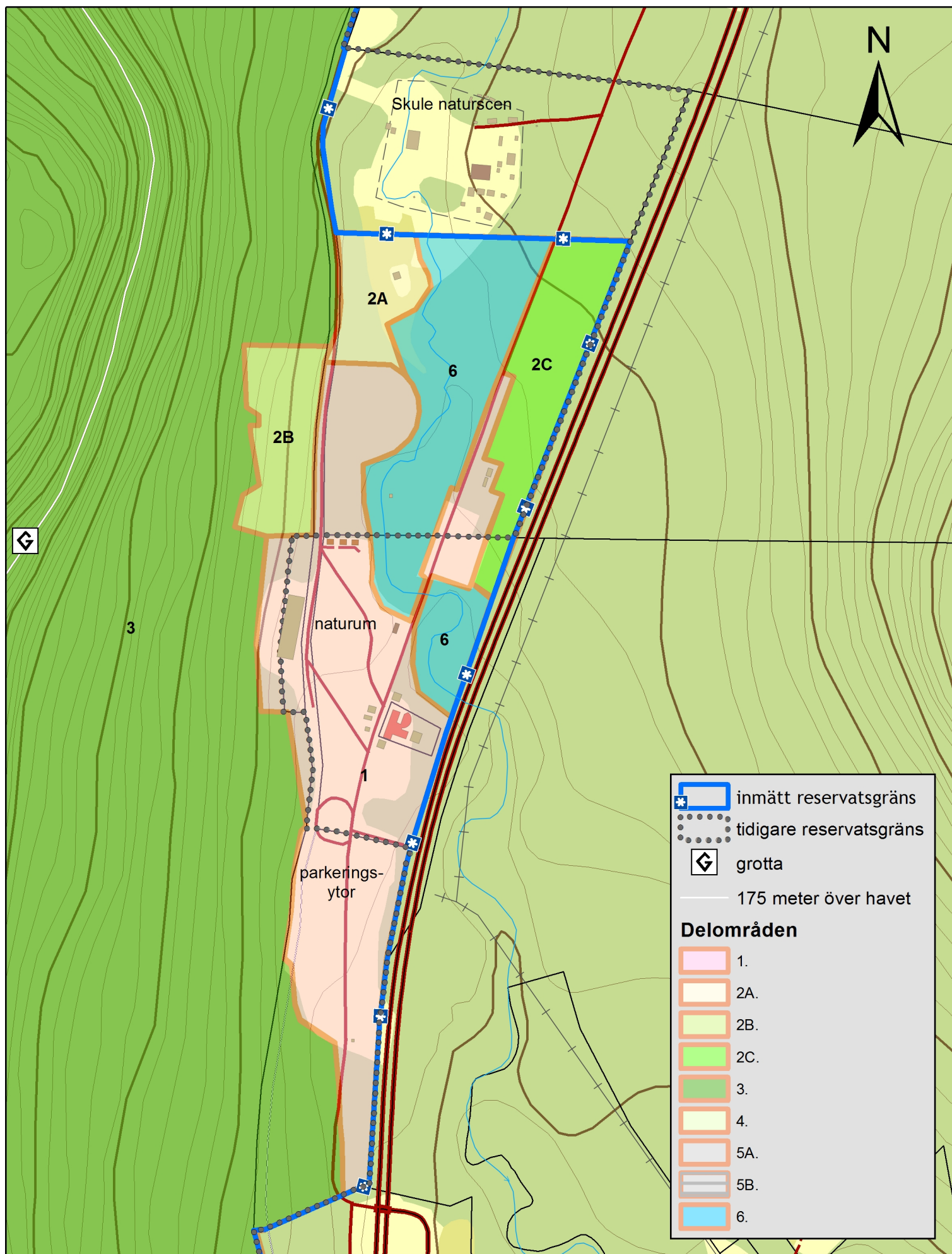
- 1c Beslutskarta detalj östra branten
- 1d Karta över detalj- resp. vägplanelagt område
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Skulebergets naturreservat

Skulebergets naturreservat

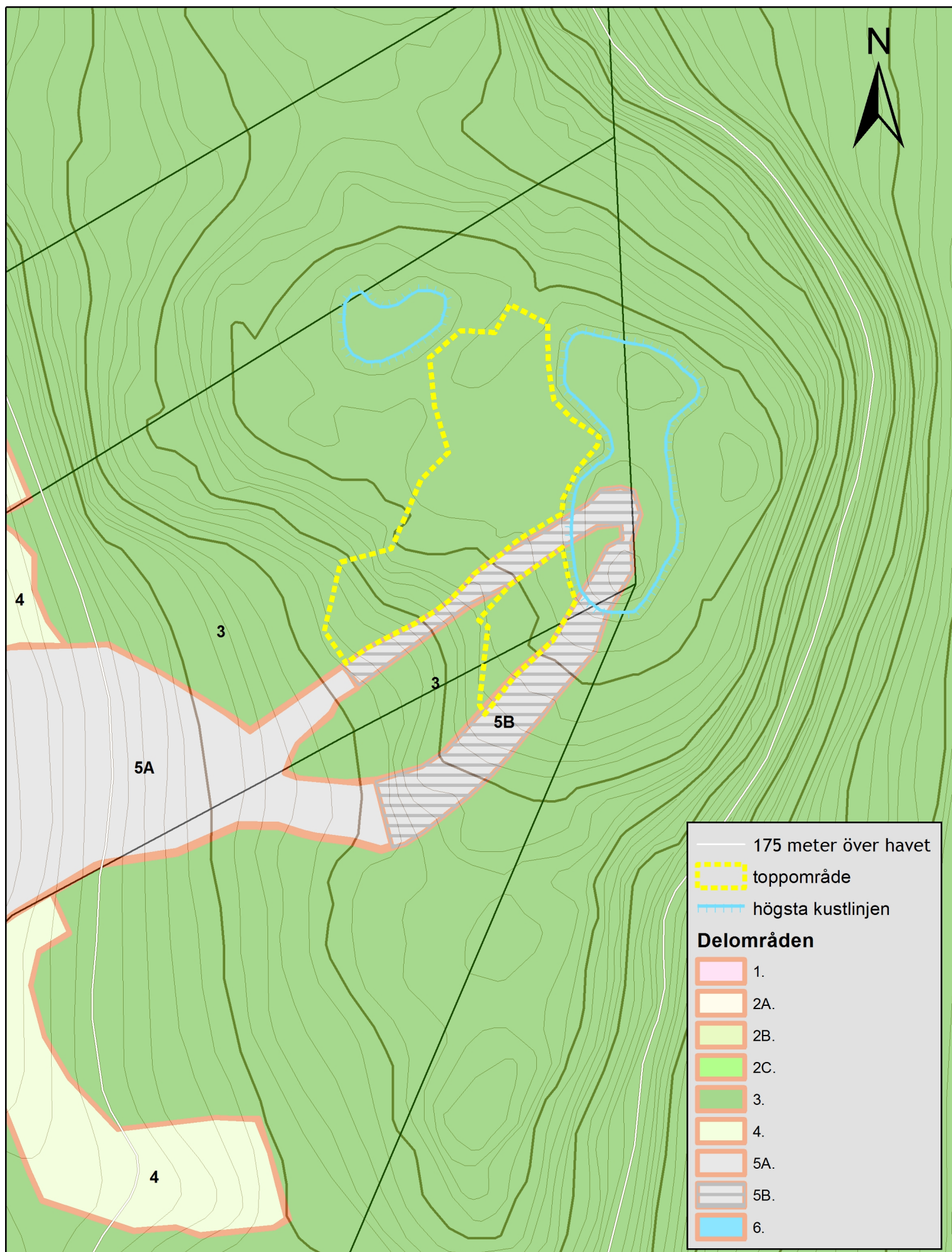
Bilaga 1C Beslutskarta
Skulebergets östra fot
Dnr: 511-6475-12

	inmätt reservatsgräns
	tidigare reservatsgräns
	grotta
	175 meter över havet
Delområden	
	1.
	2A.
	2B.
	2C.
	3.
	4.
	5A.
	5B.
	6.

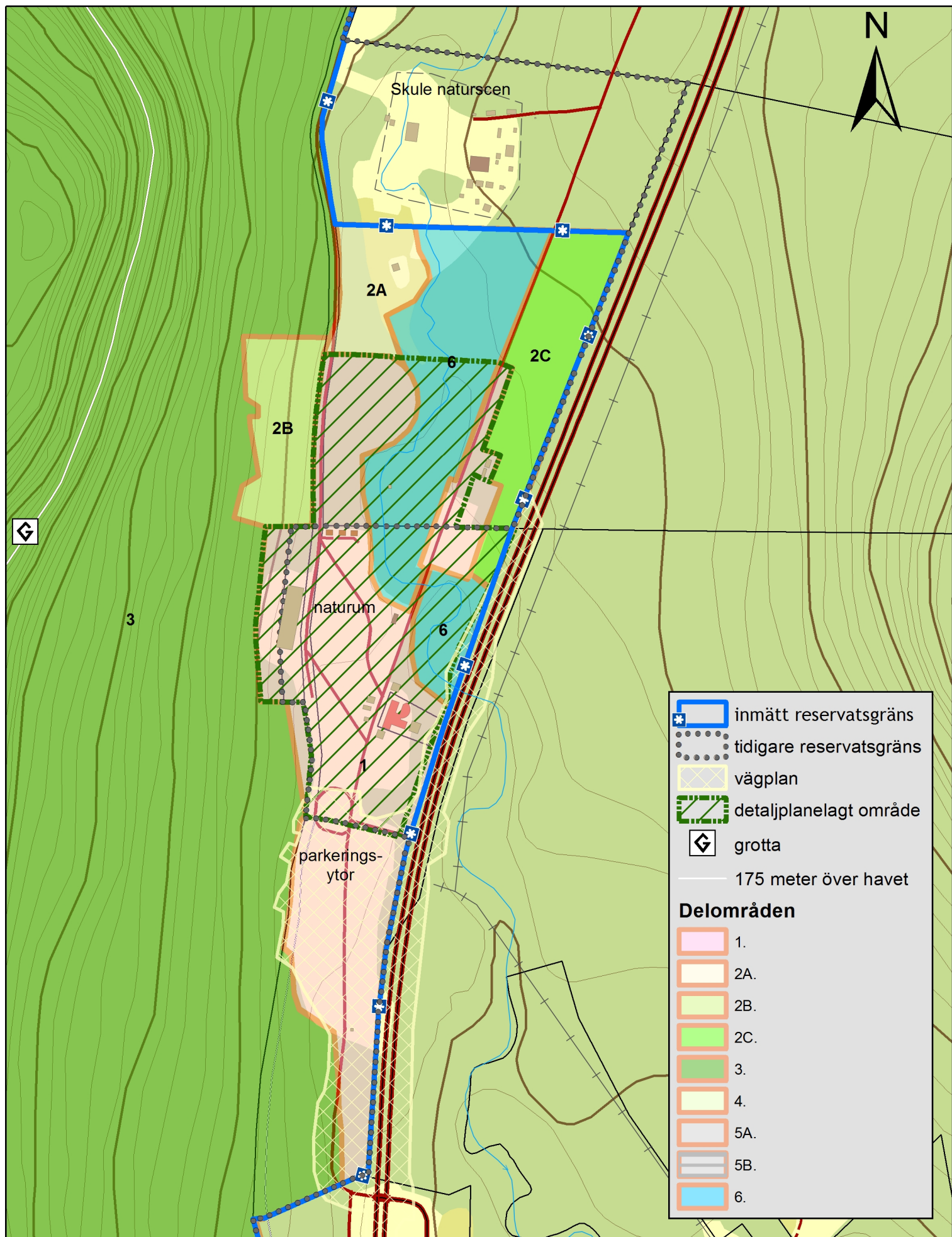
Skulebergets naturreservat

Bilaga 1B
Beslutskarta-Skulebergets topp
Dnr: 511-6475-12

Skulebergets naturreservat

Bilaga 1D
Beslutskarta Skulebergets östra fot
Detaljplan och vägplan
Dnr: 511-6475-12

Skötselplan för Skuleberget (nytt beslut)

Denna skötselplan används lämpligast tillsammans med det beslut som utgör grunden för denna skötselplan. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området. En detaljplan finns för området kring naturum och tillhörande servicebyggnader och en vägplan finns för rastplatsen vid reservatets entré till naturum. Reservatsbeslut samt skötselplan är utformade för att inte strida mot innehållet i denna detaljplan respektive vägplan.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen. Gränsen för skötselområde 3 mot skötselområde 4 och 5 ska även den märkas ut genom målning med vita ringar på träd.

Brand

Om okontrollerad brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot byggnader och anläggningar samt naturliga avgränsningar och reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning bör ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter mm

Telia Sonera Skanova Access AB har rätt till teleledning på Skuleberget 2:2, Skuleberget 2:3 och Vibyggerå-berg 1:14 samt 23:4 .

E.ON Elnät Sverige AB har rätt till starkströmledning på Skuleberget 2:2 och Vibyggerå-Berg 1:14.

Fastigheterna Norrgällsta 2:4, 4:3, 4:5 och 4:7 samt Vibyggerå-Berg 23:4 belastas av olika mulbete-, vedbrand- och skogsfångsservitut m.m. till förmån för Norrgällsta 3:7, 4:4, 6:1, Vibyggerå-Berg 7:1 samt Havsjötorp 1:1. Rätten av ta ved hindras av reservatsföreskrifterna, undantaget inom delområde 4.

Skulebergets naturreservat berörs av en samfällighet, Vibyggerå-Berg S:2, samt gemensamhetsanläggningen Vibyggerå-Berg ga:1, det vill säga den gamla landsvägen (Norrstigen/Kustlandsvägen) som går vid foten av berget (se skötselkarta C). Genom tidigare och pågående lantmåteriförrättningar har gemensamhetsanläggningen fått delvis ny sträckning,

se skötselkarta C. Gemensamhetsanläggningen ingår i Vibyggerå-Bergs vägsamfällighetsförening.

Det finns ytterligare en gemensamhetsanläggning, Vibyggerå-Berg ga:2, omfattande VA-ledningar och väg. Delaktiga i gemensamhetsanläggningen är Naturvårdsverkets fastigheter Vibyggerå-Berg 1:14 samt Skuleberget 2:3.

2007 tecknades ett servitutsavtal belastande Vibyggerå-Berg 5:4 till gagn för reservatsfastigheterna Vibyggerå-Berg 1:14, Skuleberget 2:2 samt 2:3 för byggande av anslutningsväg från E4 till naturum.

Kramfors kommun har nyttjanderätt avseende vandringsled, belastande Norrgällsta 1:3 och 4:7 och har en pumpstation för vatten och avlopp utmed infartsvägen till naturum (gamla Riksväg 13). Docksta BTK har nyttjanderätt avseende slalombacke belastande Norrgällsta 4:3. Via Ferrata har nyttjanderätt avseende de fyra fasta klätterlederna på bergets östbrant.

Slalombacken, det vill säga Höga Kustenliften och Skulebacken, drivs av Skule AB.

Toppstugan (Friluftsbyn i Höga Kusten AB) har rätt till vattenbrunn på Norrgällsta 3:10 och har en äldre avloppsanordning på Norrgällsta 3:10 som går vidare in på statens fastighet Skuleberget 2:2. Norrgällsta 3:10 har rätt till vattenledning på Skuleberget 2:2.

Skuleberget 2:4 (Festivalområdet Skule Naturscen) har rätt att för gods och persontransporter trafikera del av Norrstigen (Vibyggerå-Berg ga:1) från parkeringsytorna vid naturum fram till stora scenens baksida. Denna rätt gäller även trafik och parkering för personal och besökare längs gamla Riksväg 13 (från infarten till naturum och norrut för trafik och från bommen vid Veån och norrut för parkering, se skötselkarta C) i samband med verksamheter på festivalområdet. Skuleberget 2:4 har även (mot årligen avtalad avgift) rätt till ledning för sommarvatten på Naturvårdsverkets fastighet Vibyggerå-Berg 2:2.

Jakt och fiske

I den statligt ägda delen av reservatet finns inget jaktarrende. Jakten är här förbjuden liksom på delar av bergets topp (se beslutet § A12 och beslutsbilaga 1A). Jakten i den privatägda delen av reservatet innehas av markägarna.

Jakträttshavaren har att noga följa gällande lagar och bestämmelser rörande jakt samt de för reservatet gällande föreskrifterna. Vid uttransport av högvilt får mindre banddriven älgragare eller fyrhjulig motorcykel användas, varvid risken för markskador och spårbildning ska minimeras (§ A10). Siktgator får inte röjas inom delområde 3 (§ A3). Att uppföra nya jaktorn är ej tillåtet annat än inom delområde 4 och 5A (§ A1).

Varken levande eller döda träd i reservatet får nyttjas till ved inom delområdena 3 och 5B (§ A3).

Anslag om pågående jakt bör sättas upp i anslutning till reservatstavlorna (se skötselkarta D).

Fiskerätten i Veån är samfälld för Bergs by.

Byggnader och anordningar för friluftslivet

Skuleberget är en av tolv utpekade besöksplatser i Världsarvet Höga kusten. Vid bergets fot ligger naturum Höga Kusten, ett nav för information till besökare om världsarvet och länets naturskyddade områden i allmänhet och i Höga Kusten i synnerhet.

På bergets västra sluttning finns en alpin skidanläggning som ägs av Docksta Bordtennisklubb. Anläggningen byggdes ursprungligen på 1960-talet och består av en sittlift (2-sits), en släplift, en knapplift samt två nedfarter med en fallhöjd på cirka 250 meter. Till anläggningen hör också ett antal snökanoner med rörledningar. I backen finns även en cykelled (downhill). Skidanläggningen och cykelleden utarrenderas.

På toppen av berget finns en servering, Toppstugan, som huvudsakligen håller öppet under skidsäsongen (januari-mars) och under juni-augusti. Toppstugan ägs av Friluftsbym i Höga Kusten AB. Till Toppstugan hör även en toalettbyggnad med tre biologiska toaletter (multrum). Toalettutrymmena är tillgängliga för besökare med funktionsvariationer samt har värmeelement och handfat med rinnande varmt och kallt vatten. Minst en av toaletterna är öppen för besökare även under de perioder av året då serveringen är stängd.

Strax nedanför toppen står en raststuga för allmänheten. Stugan ägs av Naturvårdsverket och har vedeldad kamin samt bord och bänkar.

Ett enklare skyddsstaket (typ viltstängsel) finns uppsatt längs delar av den östra branten för att förhindra fallolyckor.

I den nästan lodräta östbranten finns fyra fasta klätterleder, som ägs av Naturvårdsverket. Lederna med tillhörande markområde utarrenderas till en entreprenör (Via Ferrata) som mot betalning erbjuder besökare utmanande klättring under säkra former. Under 2016 klättrade över 7 500 personer uppför Skuleberget.

Toppområdet

Som framgår av beslutet kan länsstyrelsen ge tillstånd från föreskrifterna för anläggningar som syftar till att utveckla besökares möjligheter att uppleva naturreservatet inom den del av toppområdet som har gulmarkerats på beslutskartan (delar av skötselområdena 3 och 5, se beslutsbilaga 1B). Sådant tillstånd ska inte ges som innebär annat än högst marginell påverkan på fast berg. Vidare ska naturvärdesträd, samt karaktärstallar på hållmark, inte fällas annat än i enstaka undantagsfall. Även fällningar av övriga träd ska begränsas till ett minimum. Dessa undantag syftar till att värna landskapsbildsskyddet och Skulebergets siluett. Om tillstånd söks och beviljas är det angeläget att reservatsförvaltningen har tät kontakt och samverkan med verksamhetsutövaren. Tillståndet bör också behandla när och hur anläggningar eventuellt avlägsnas.

Stigar och leder

Samtliga friluftslivsanordningar samt stigar som avses underhållas syns på skötselkarta B och D.

Området i anslutning till linbanans övre vändstation och Toppstugan är utgångspunkt för vistelse och aktiviteter på Skulebergets övre del. Här börjar och slutar Kalottstigen som löper

runt Skulebergets skogklädda hjässa.

Ett metallband fastsatt i berget intill delar av stigen markerar högsta kustlinjen (HK) i terrängen.

En cirka 200 meter lång träramp leder från linbanan till en utsiktsplattform vid stupets rand samt en mindre plattform i direkt anslutning till serveringen.

Grottstigen löper mellan naturum Höga Kusten vid brantens fot och serveringen på bergets topp, är totalt 600 meter lång och har en stigning på 275 meter. Ungefär halvvägs upp i branten passeras den så kallade Kungsgrottan. Längs denna stig finns flera trappor, skyddsräcken och i berget fastgjorda steg.

Östra Bergsstigen är cirka 2,2 km lång och utgår från naturum Höga Kusten. Inledningsvis följer stigen Höga Kusten-leden norrut nedanför bergsbranten men viker efter ca 800 m uppför berget och ansluter efter ytterligare cirka 1,4 km till Kalottstigen på bergets topp.

En ny stig, Södra Bergsstigen, dras över berget mellan naturum och friluftsbyn och till sittliftens dalstation vid bergets västra fot.

Höga Kusten-leden passerar genom reservatet precis utanför naturum. Naturum är också start- och målpunkt för Upptäckarstigen och Gröna slingan. Den sistnämnda är hårdgjord och kompletterad med träramp över Veån för att vara tillgänglig för besökare med vissa funktionsvariationer. Vid Veån passerar Gröna slingan och Upptäckarstigen en rastplats med vindskydd, eldstad och bänkbord.

Ungefär halvvägs runt Gröna slingan ligger en timrad kåta för cirka 30 sittande besökare. Kåtan kan hyras av grupper och skolklasser och är, liksom tillhörande torrtoalett, tillgänglig för besökare med funktionsvariationer.

Naturum Höga Kusten

Skuleberget är en av tolv utpekade besöksplatser i Världsarvet Höga kusten. Vid bergets östra fot ligger naturum Höga Kusten, ett nav för information till besökare om världsarvet och länets naturskyddade områden i allmänhet och i Höga Kusten i synnerhet. Naturums uppgift är att sprida kunskap om områdets naturvärden och inspirera till naturupplevelser för att öka förståelsen av naturvårdens arbete och vikten av fungerande ekosystem.

Naturum är öppet i första hand under sommarhalvåret. Dock bedrivs verksamheten året om med programaktiviteter och service till besökare via telefon, mail och sociala medier. På naturum finns det fasta och tillfälliga utställningar, en butik, ett bibliotek och ett café.

I anslutning till naturum är en trafikrastplats med besöksparkeringar till naturum och reservatet under uppbyggnad. Just utanför naturumsbyggnaden finns grönytor med bänkbord för rast eller picnick och skyltar med information om Skuleberget, Skuleskogens nationalpark, världsarvet och Höga Kusten-leden. En lekplats med landhöjningstema är under uppbyggnad för att visa världsarvet Höga Kustens natur- och geologiska värden för de minsta besökarna.

Till naturum Höga Kusten hör även en personalbyggnad med kontor och utrymmen för omklädning mm. Här finns även panncentral, garage och tre mindre stugor som hyrs ut till säsongspersonal. Reservats- och nationalparksförvaltningen har två förråd på området belägna utmed gamla Riksväg 13.

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen förvaltar och sköter reservatet med egen personal. Dessutom tecknas avtal med olika entreprenörer beträffande utförande av vissa enskilda skötseluppgifter som till exempel snöröjning och väghållning.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i åtta skötselområden, se skötselkartorna A-D. Ett övergripande mål för reservatet i allmänhet och området kring naturum (skötselområde 1) i synnerhet, är att det ska vara ett lättillgängligt och trivsamt friluftsområde.

Skötselområde 1

naturum Höga Kusten

Entrén till reservatet med naturum, parkering, övriga byggnader samt grönområden.

Övergripande mål

Att naturum med omgivningar ska vara ett välkomnande och inbjudande besökscentrum till världsarvet och naturreservatet för alla besökare.

Målordikatorer:

- Samtliga byggnader ska vara väl underhållna. Naturum ska vara lättillgängligt för alla besökare.
- Grönområden och utemiljöer ska vara inbjudande och trivsamma för alla besökare och erbjuda lättillgänglig information om Skuleberget och Höga Kusten för alla åldrar.

Åtgärder

- Underhåll av byggnader
Underhåll av byggnader ska ske kontinuerligt.
- Information
Informationsskyltar och utomhusutställningar rörande världsarvet och reservatet placeras ut på lämpliga ställen kring naturum. Påbudsskyltar som informerar om kopplingstvänet för husdjur (§ C8) sätts upp på lämpliga, väl synliga platser vid såväl parkeringsområdet som grönområdena.

■ Plan för grönområde och parkering

En plan ska tas fram för hur grönområden och parkeringsområde bäst ska utvecklas och nyttjas för att locka till besök på naturum, reservatet och övriga besöksmål i anslutning därtill samtidigt som de transporter som är tillåtna i området ej försvåras (varutransporter, in/utfart till festivalområdet etc.). Lekplatsen med landhöjningstema som är under uppbyggnad intill naturum är en viktig del av en sådan plan.

■ Parkeringsplats

Ändamålsenliga parkeringsytor för besökare till naturum och reservatet ska finnas i anslutning till Trafikverkets rastplats och naturum.

■ Bekämpning av främmande arter

Främmande arter, såsom exempelvis lupiner, avlägsnas.

Skötselområde 2A

Öppen, tidigare hävdad mark intill Prästgrubborna.

Övergripande mål

Att området hävdas och hålls öppet och därmed är inbjudande för besökare. Den hävdgynnade floran i slänten öster om Norrstigen ska bevaras och utvecklas. Den gamla höladan ska vara i gott skick.

Målordikatorer:

- Hela området slås eller betas varje eller vartannat år.
- Ingen vedartad igenväxningsvegetation förekommer.
- Höladan och hägnader ska vara väl underhållna.

Åtgärder

■ Slåtter eller bete

Slänten öster om norrstigen prioriteras för åtgärden. Har betestrycket varit för lågt putsas betesmarken efter betessäsongen och åkermarken (cirka 0,6 hektar) slås.

■ Röjning av sly

Den slyvegetation som har växt upp på stora delar av området röjs bort. Ett fåtal lite grövre lövträd kan lämnas liksom äldre enbuskar. Observera att skötselområdet ej går fram till Veån. Vegetationen längs Veån hör till skötselområde 6.

■ Underhåll av hölada och gärdesgård

En besiktning av ladans skick och behov av åtgärder behöver göras. Spåntaket ersätts lämpligen av galvaniserad plåt. Ladans nedersta stockvarv ska hållas fritt från vegetation och jord. Nässlor och annan högväxt vegetation ska årligen slås bort runt ladan.

Gärdesgården behålls endast på ställen där den är väl synlig för besökare, i övrigt kan den ersättas av stängsel.

■ Bekämpning av främmande arter

Främmande arter, såsom exempelvis lupiner, avlägsnas.

Skötselområde 2B

Äldre försöksyta med främmande trädslag och provenienser belägen norr om naturum.

Övergripande mål

Att skogen i huvudsak ska utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer och med de i trakten naturligt förekommande trädslagen. Reservatsföreskrifterna tillåter dock att åtgärder i syfte att förbättra tillgängligheten till reservatet och förenkla förvaltningen kan genomföras.

Målordikatorer:

- Inga främmande trädslag förekommer vilket innebär att försöksytan avvecklas.

Åtgärder

- Selektiv plockhuggning av barrträd
För att avveckla försöksytan ska de främmande trädslagen avverkas och avlägsnas. För att inte skapa en kalyta ska avverkingarna ske stegvis med enbart ett fåtal träd åt gången.
- Bekämpning av främmande arter
Främmande arter, såsom exempelvis lupiner, avlägsnas.

Skötselområde 2C

Skog mellan E4 och gamla riksväg 13

Området består av cirka åttioårig granskog med lägre naturvärden och kan komma att tas i anspråk för ytterligare mindre parkeringar, byggnation av förråd och liknande i syfte att förbättra förvaltningen och underlätta för besökare till området.

Övergripande mål

Att skogsmiljöerna i huvudsak ska utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. Reservatsföreskrifterna tillåter dock att åtgärder i syfte att förbättra tillgängligheten till reservatet och förenkla förvaltningen kan genomföras, såsom exempelvis nybyggnation av förråd vid vägen.

Åtgärder

- Bekämpning av främmande arter
Främmande arter, såsom exempelvis lupiner, avlägsnas.

Inga åtgärder.

Skötselområde 3

Skogsmark och impediment

Skogen är varierad med tall som dominerande trädslag på toppen och gran i sluttningarna och på kalotten. Lövträdsinslaget (björk, al, sälg, hägg, rönn) är mycket rikt i syd- och östsluttningarna. Även ädellövträden lönn och lind förekommer och uppslaget av lönnplantor är bitvis gott. Hassel är påträffad på två platser, en på västsluttningen och en i östbranten. Längst i sydost finns också ett klubbalkärr.

Övergripande mål

Att skogs- och hällmarksmiljöerna i huvudsak utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer och att skogen innehåller de strukturer, såsom gamla träd och stående och liggande

träd, som är kännetecknande för ett naturligt fungerande skogsekosystem. Växtbetingelserna för ädellövträden lind och lönn samt hasselbuskar ska bevaras.

Målandikatorer:

- Trädformiga lindar och lönnar samt hasselbuskar ska inte växa trängda av andra trädslag.

Åtgärder

- Ringbarkning/fällning av gran

I de fall trädformiga lönnar och lindar samt hasselbuskar trängs/skuggas av granar ska enstaka granar ringbarkas eller fällas. Om behov finns kan även andra trädslag fällas. Ringbarkning eller fällning av enstaka granar kan också göras på några lämpliga mindre ytor, främst där ädellöv- eller hasselplantor redan finns, för att öka ljusinsläppet och stimulera förnyring av ädellövträd och hassel. Allt virke lämnas i reservatet.

Skötselområde 4

Tillåtet skogsbruk

Skogsbruk bedrivs på området och skogsvårdsåtgärder är inte tillståndspliktiga. Annan markanspråkstagande verksamhet kan vara tillståndspliktig enligt A-föreskrifter § 4-7.

Övergripande mål

Att bevara landskapsbilden. Eventuell tillståndsgivning i området ska endast ske efter noga beaktande av åtgärdens inverkan på landskapsbilden.

Målandikatorer:

- Ingen byggnation eller grävning, schaktning eller dylikt förekommer. Skogsbruksåtgärder undantagna.

Åtgärder

- Utmärkning av skötselområdesgräns

Gränserna mellan skötselområde 4 och skötselområde 3 måste vara tydliga i terrängen och ska därför märkas ut genom målning med vita ringar på träd.

Skötselområde 5

Slalombacken med närområde

Ägaren av skidanläggningen inklusive byggnader ansvarar för drift och underhåll. Skogsbruksåtgärder såsom slyröjning och trädsäkring av liftar och belysning som är nödvändiga för det löpande underhållet av backen är inte tillståndspliktiga. För uppförande av byggnad, ledning och nyttjande av bekämpningsmedel kan tillstånd sökas hos länsstyrelsen enligt A-föreskrifterna 1-5 och 7-8.

Övergripande mål

Att tillgängliggöra berget och toppområdet för en bredare skara besökare utan att landskapsbilden förändras. Eventuell tillståndsgivning i området ska endast ske efter noga beaktande av åtgärdens inverkan på landskapsbilden.

Målandikatorer:

- Ägare av skidanläggningen inklusive byggnader ansvarar för drift och underhåll. Anläggningarna ska vara i gott skick.

Åtgärder

■ Utmärkning av skötselområdesgräns

Gränserna mellan skötselområde 5 och skötselområde 3 måste vara tydliga i terrängen och ska därför märkas ut genom målning med vita ringar på träd.

Möten ska hållas löpande mellan reservatsförvaltare och ägare/driftansvarig för skidanläggningen och därtill hörande byggnader för att förvaltningen ska vara så funktionell som möjligt.

Delområde A	Nedre delen av slalombacken
Skötsel:	Reservatsförvaltningen bedriver ingen skötsel i området.
Delområde B	Övre delen av slalombacken
Skötsel:	Enbart marginell påverkan på berg och mark kan tillståndsgivas.

Skötselområde 6

Veån med omgivande skog

Övergripande mål

Att vattnet och den omgivande skogsmiljön utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

Åtgärder

■ Bekämpning av främmande arter

Främmande arter, såsom lupiner, avlägsnas.

Som en del av uppföljningen ska åns fiskfauna elfiskas i samarbete med kalkeffektsuppföljningen som länsstyrelsen bedriver.

Skötselområde 7

Friluftsliv

Omfattar hela reservatsområdet.

Övergripande mål

Reservatet ska vara inbjudande och besöksvänligt. Alla besökare ska få god naturinformation och ha goda möjligheter till naturupplevelser. Samtliga besöksanordningar i reservatet ska vara väl skötta och underhållna.

Målordikatorer:

- Det finns reservatstavor med tydliga kartor och stiginformation vid naturum, välbesökta sevärdheter som grottan och toppen av berget samt vid naturliga entréer till reservatet såsom liftens dalstation och där stigar leder in i reservat.
- Samtliga besöksanläggningar och byggnader inom reservatet som sköts av reservatsförvaltningen är väl underhållna och i gott skick.
För besökarnas säkerhet är trappor, ledstänger, spänger och skyddsstaket särskilt väl skötta.
- Det finns vindskydd, varav vissa med eldstäder, på ett antal välbesökta rastplatser i reservatet.

- Reservatet har enhetligt utformade skyltar/vägvisare mot besöksmål och stigslingor i reservatet. Vägvisning finns även vid stigdelningar.
- Det finns flera olika stigalternativ av varierande svårighetsgrad inklusive stigar där barnvagn och rullstolar och liknande kan framföras. Samtliga stigar ska vara väl skötta och enhetligt markerade.
- Information om reservatet finns på länsstyrelsens hemsida samt tillgängligt på naturum.

Åtgärder

- Informationstavlor och skyltställ

Enhetligt utformade informationstavlor med aktuella texter och kartor ska finnas. Det behövs också bra stiginformation med en karta med stigarna tydligt markerade och information om stigarnas namn, terräng och sevärdheter. Gamla inaktuella skyltar avlägsnas.

Påbudsskyltar som informerar om kopplingstvånget för husdjur (§ C8) sätts upp på lämpliga, väl synliga platser.

- Information om högsta kustlinjen

Information om stålbanden som markerar högsta kustlinjen ska tas fram och placeras på lämpligt sätt ute i terrängen.

- Underhåll av anordningar

Stugor, vindskydd och sopkärl underhålls löpande. Gamla inaktuella anordningar avlägsnas. Utsiktsröjning genomförs löpande.

- Stigar och stigmarkering

Samtliga befintliga samt nya stigar markeras enhetligt. Trappor, ledstänger, spänger och skyddsstaket underhålls löpande. Tryckimpregnerat virke undviks i möjligaste mån. Inväxande/hotande träd/buskar avlägsnas. Gamla inaktuella anordningar avlägsnas.

- Vägvisare

En vägvisningsstolpe med vägvisare mot besöksmål och stigslingor iordningställs på lämplig plats vid naturum. Vägvisningsstolpen på toppen flyttas till en plats där den, utan att skymma utsikten, syns bättre. Vägvisare iordningställs även vid stigmorsningar.

- Information på hemsida

En beskrivning av området läggs ut på länsstyrelsens hemsida.

Inom skidanläggningen kan andra regler utöver reservatsbestämmelserna gälla såsom separat skyltning etc.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Slätter eller bete	2A	2018	årligen	reservatsanslag
1	Röjning av sly	2A	2018	vid behov	reservatsanslag
1	Underhåll av byggnader	1	2017	vid behov	reservatsanslag/N

1	Informationstavlor och skyltställ	7	2017	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Information om högsta kustlinjen	7	2018	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Underhåll av anordningar	7	2017	löpande	reservatsanslag
1	Stigar och stigmarkering	7	2017	löpande	reservatsanslag
1	Vägvisare	7	2017	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Information	1	2017	vid behov	reservatsanslag
1	Plan för grönområde och parkering	1	2017	vid behov	reservatsanslag
1	Parkeringsplats	1	2017	löpande	reservatsanslag
1	Information på hemsida	7	2017	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Utmärkning av skötselområdesgräns	4	2017	löpande	reservatsanslag
1	Utmärkning av skötselområdesgräns	5	2017	löpande	reservatsanslag
2	Underhåll av hölada och gärdesgård	2A	2018	vid behov	reservatsanslag
2	Selektiv plockhuggning av barrträd	2B	2018	vid behov	reservatsanslag
2	Ringbarkning/fällning av gran	3	2018	vid behov	reservatsanslag
2	Bekämpning av främmande arter	1	2017	löpande	reservatsanslag
2	Bekämpning av främmande arter	2A	2017	vid behov	reservatsanslag
2	Bekämpning av främmande arter	2B	2017	vid behov	reservatsanslag
2	Bekämpning av främmande arter	2C	2017	vid behov	reservatsanslag
2	Bekämpning av främmande arter	6	2017	vid behov	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan.

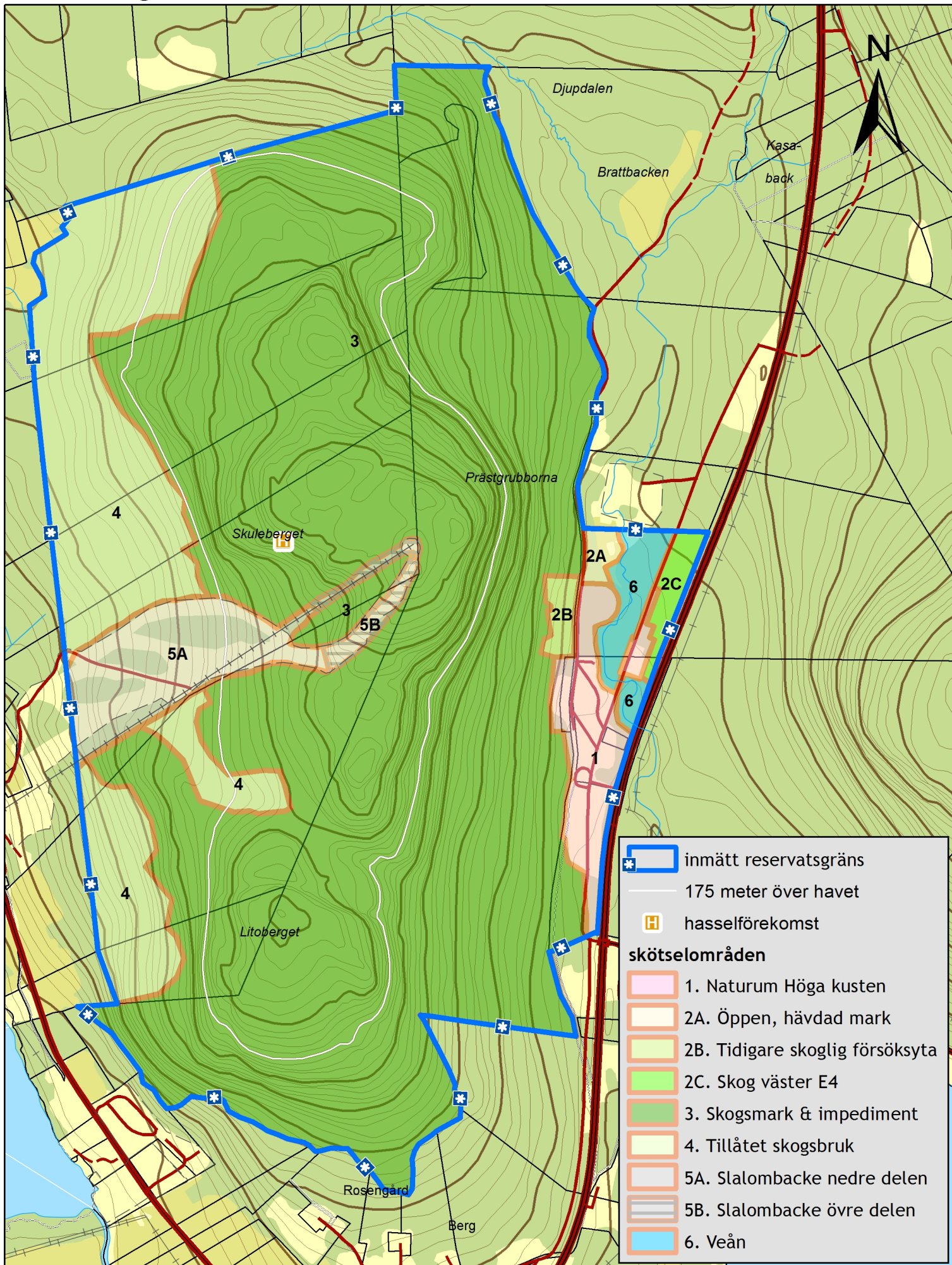
Sammanfattning av uppföljningsbara mål

Skötsel- omr	Kvalitetsmål	Intervall
1	Grönområden och utemiljöer ska vara inbjudande och trivsamma för alla besökare och erbjuda lättillgänglig information om Skuleberget och Höga Kusten för alla åldrar.	löpande tillsyn
1	Samtliga byggnader ska vara väl underhållna. Naturum ska vara lättillgängligt för alla besökare.	löpande tillsyn
3	Trädformiga lindar och lönnar samt hasselbuskar ska inte växa trängda av andra trädslag.	löpande tillsyn
4	Ingen byggnation eller grävning, schaktning eller dylikt förekommer. Skogsbruksåtgärder undantagna.	löpande tillsyn
5	Ägare av skidanläggningen inklusive byggnader ansvarar för drift och underhåll. Anläggningarna ska vara i gott skick.	löpande tillsyn
7	Information om reservatet finns på länsstyrelsens hemsida samt tillgängligt på naturum.	löpande tillsyn

7	Det finns flera olika stigalternativ av varierande svårighetsgrad inklusive stigar där barnvagn och rullstolar och liknande kan framföras. Samtliga stigar ska vara väl skötta och enhetligt markerade.	löpande tillsyn
7	Reservatet har enhetligt utformade skyltar/vägvisare mot besöksmål och stigslingor i reservatet. Vägvisning finns även vid stigdelningar.	löpande tillsyn
7	Det finns vindskydd, varav vissa med eldstäder, på ett antal välbesökta rastplatser i reservatet.	löpande tillsyn
7	Samtliga besöksanläggningar och byggnader inom reservatet som sköts av reservatsförvaltningen är väl underhållna och i gott skick.	löpande tillsyn
7	Det finns reservatstavlor med tydliga kartor och stiginformation vid naturum, välbesökta sevärdheter som grottan och toppen av berget samt vid naturliga entréer till reservatet såsom liftens dalstation och där stigar leder in i reservat.	löpande tillsyn
2A	Höladan och hägnader ska vara väl underhållna.	löpande tillsyn
2A	Ingen vedartad igenväxningsvegetation förekommer.	vartannat år
2A	Hela området slås eller betas varje eller vartannat år.	årligen
2B	Inga främmande trädslag förekommer vilket innebär att försöksytan avvecklas.	löpande tillsyn

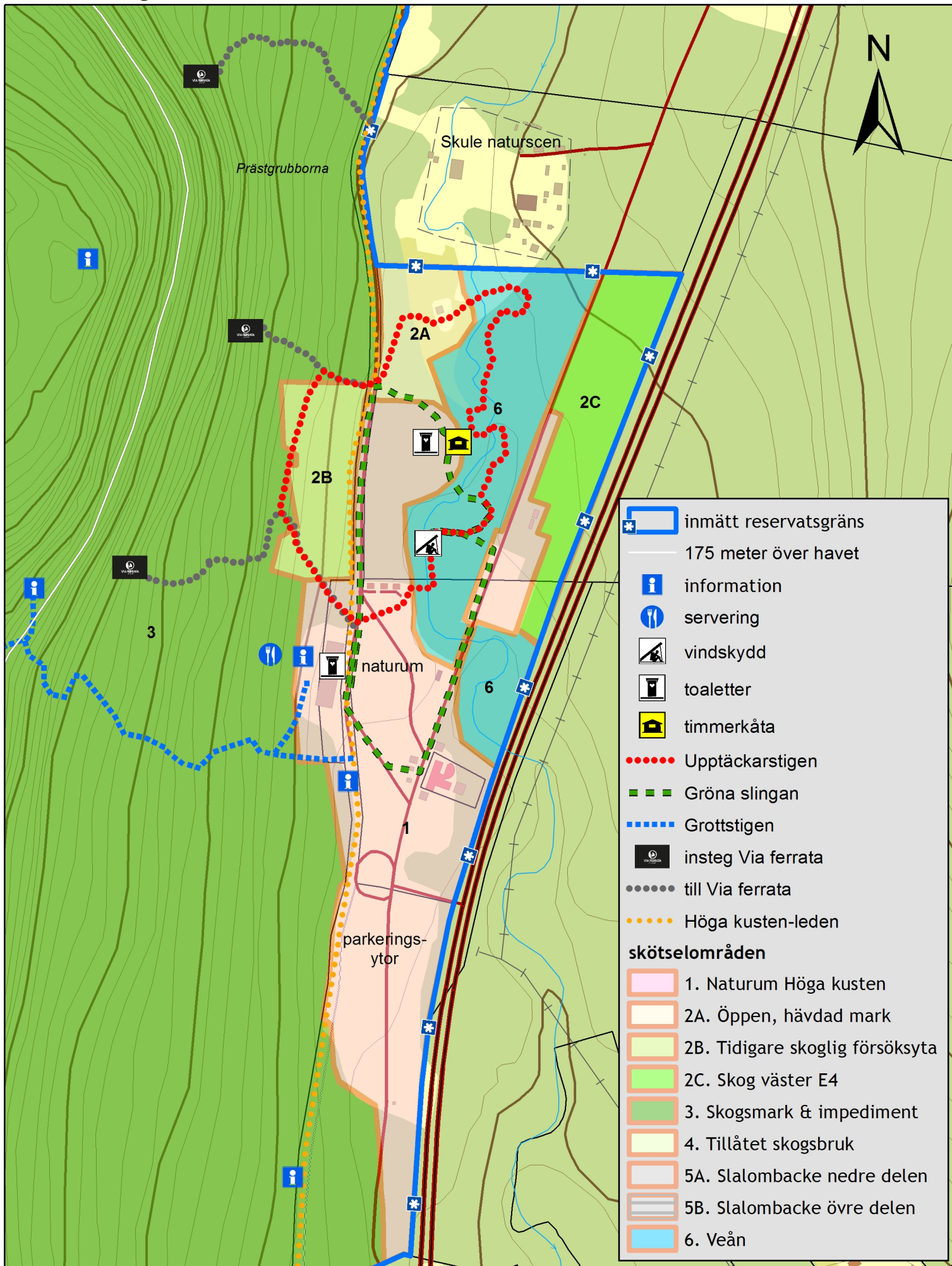
Skulebergets naturreservat

Skötselkarta A
Dnr: 511-6475-12

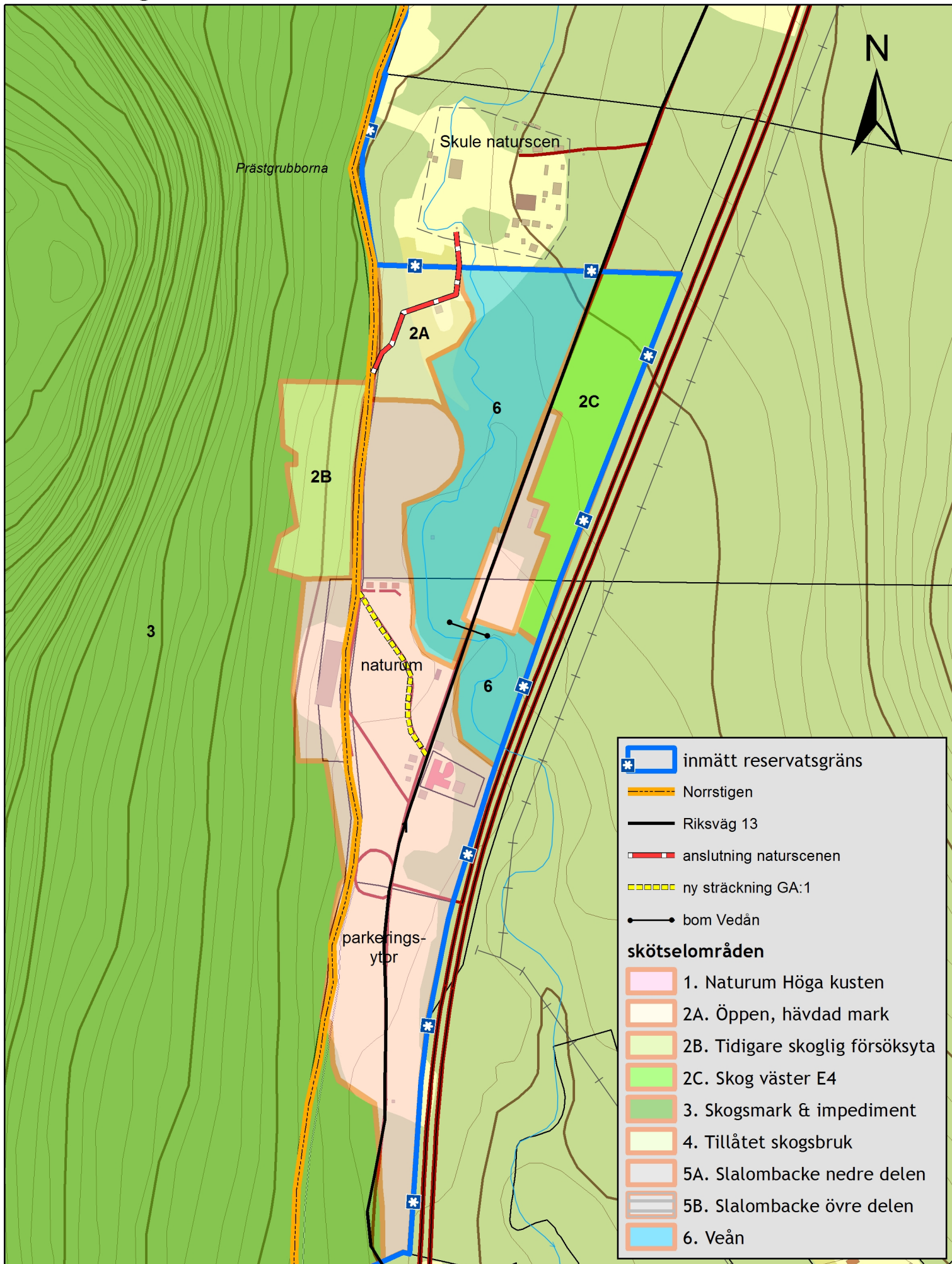
Skulebergets naturreservat

Skötselkarta B
Skulebergets östra fot
Dnr: 511-6475-12

Skulebergets naturreservat

Skötselkarta C
Berörda vägar i reservatet
Dnr: 511-6475-12

Skulebergets naturreservat

Skötselkarta D
Information, anordningar och stigar
Dnr: 511-6475-12

